

**การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี
พ.ศ. 2565**

**องค์การบริหารส่วนตำบลไทยอุดม
อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว**

**โดยนางสาวพริภา ทองเพิ่ม
ตำแหน่งผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน**

คำนำ

ด้วยพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๑ โดยมาตรา ๗๙ บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน และการบริหาร จัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลัง กำหนด และกระทรวงการคลัง ได้กำหนดหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ ปฏิบัติการบริหารสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ โดยองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานของรัฐตาม หลักเกณฑ์นี้ องค์การบริหารส่วนตำบลไทยอุดม จึงได้จัดทำ แผนการบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อใช้เป็นกรอบหรือแนวทางพื้นฐานใน การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรายงานผล เกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยง อันจะทำให้เกิดความ เชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยอุดม สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑. กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ

๑.๑ Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดซ้ำอีก

๑.๒ Detective : เฝ้าระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ ต้องสอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสขึ้นแก่ผู้บริหาร

๑.๓ Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดในส่วนที่พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไปมีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้ทำการทุจริตเข้ามาได้อีก

๑.๔ Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องกันปรัปรามล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

๒. ขอบเขตความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วย

๒.๑ ความเสี่ยงการทุจริตจากการใช้ทรัพย์สินราชการ

๒.๒ ความเสี่ยงการทุจริตจากงานบริหารงานบุคคล

๒.๓ ความเสี่ยงการทุจริตจากการจัดซื้อจัดจ้าง

๒.๔ ความเสี่ยงการทุจริตจากการตรวจรับงานจ้าง

๓. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๗ ขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ การระบุความเสี่ยง

๓.๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

๓.๓ ระดับความเสี่ยง

๓.๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

๓.๕ แผนบริหารความเสี่ยง

๓.๖ การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง

๓.๗ การจัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

เทคนิคในการระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

- Work Shop
- การระดมสมอง
- การออกแบบสอบถาม
- ถกเถียงหยิบยกประเด็นที่มีโอกาสเกิด
- การสัมภาษณ์
- เปรียบเทียบวิธีปฏิบัติกับองค์กร

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตใช้วิธีการสัมภาษณ์ เพื่อระบุความเสี่ยงด้านต่าง ๆ สามารถระบุความเสี่ยงได้ ดังนี้

ตาราง ๑ ระบุความเสี่ยง (Know Factor และ Unknown Factor)

Known Factor	ความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูงมีประวัติอยู่แล้ว	
Unknown Factor	ไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด	
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง	ระบุรายละเอียดความเสี่ยงการทุจริต	
	Know Factor	Unknown Factor
การใช้ทรัพย์สินของทางราชการ	-	- การใช้อุปกรณ์สำนักงานต่าง ๆ เช่น รถยนต์ นำมาใช้ในเรื่องส่วนตัว
การบริหารงานบุคคล	-	- มีการรับบุคคลที่เป็นเครือญาติหรือบุคคลที่ตนเองได้รับผลประโยชน์
การจัดซื้อจัดจ้าง	-	- การเลือกสเปคอุปกรณ์/วัสดุที่ใช้ในการดำเนินการ
การตรวจรับงานจ้าง	-	- การตรวจรับไม่เป็นไปตามสัญญาจ้าง

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๒ การนำขั้นตอนย่อยที่มีความเสี่ยงการทุจริต จากตารางที่ ๑ มาแยกเพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริต ออกตามรายสีไฟจราจร เขียว เหลือง ส้ม แดง โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องสีไฟจราจร

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่ มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกคนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้อย่างชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตาราง ๒ ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามสีไฟจราจร)

ขั้นตอนย่อยที่มีความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑. การใช้ทรัพย์สินของทางราชการ	✓			
๒. การบริหารงานบุคคล	✓			
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง		✓		
๔. การตรวจรับงานจ้าง	✓			

ขั้นตอนที่ ๓ ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix) คือ การกำหนดค่าคะแนนความเสี่ยงของปัจจัยความเสี่ยงตามตาราง ตาราง ๒ ตามระดับคะแนนความจำเป็นของการเฝ้าระวัง คู่กับระดับคะแนนความรุนแรงของผลกระทบ ดังนี้

๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น MUST หมายถึง มีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกัน ไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ MUST คือค่าอยู่ในระดับ ๒ หรือ ๓

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น SHOULD หมายถึงมีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น

๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาครัฐหรือข่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลดรายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือกระบวนการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning and Growth ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒

ตารางที่ ๓ SCORING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง (ตารางระดับความเสี่ยง (Risk Level Matrix))

ขั้นตอนย่อยที่มีความเสี่ยง การทุจริต	ระดับความจำเป็นการ เฝ้าระวัง	ระดับความรุนแรงของ ผลกระทบ	ค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น x รุนแรง)
๑. การใช้ทรัพย์สินของทาง ราชการ	๒	๑	๒
๒. การบริหารงานบุคคล	๒	๑	๒
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง	๒	๒	๔
๔. การตรวจรับงานจ้าง	๒	๑	๒

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk – Control Matrix Assessment)

ขั้นตอนที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น x รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมการทุจริต ว่ามีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพ การจัดการ สอดส่อง เฝ้าระวังในงานปกติ) โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการจะแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มีผลเสียทางการเงิน

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรแต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบถึงผู้ใช้บริการ/
ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ
ตาราง ๔ แสดงการประเมินควบคุมความเสี่ยง

ขั้นตอนย่อยที่มีความ เสี่ยงการทุจริต	คุณภาพ การจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยง ระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยง ระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยง ระดับสูง
การใช้ทรัพย์สินของ ทางราชการ	ดี	ต่ำ (๑)	ค่อนข้างต่ำ (๒)	ปานกลาง (๓)
การบริหารงานบุคคล	ดี	ค่อนข้างต่ำ (๔)	ปานกลาง (๕)	ค่อนข้างสูง (๖)
การจัดซื้อจัดจ้าง	พอใช้			
การตรวจรับงานจ้าง	ดี	ปานกลาง (๗)	ค่อนข้างสูง (๘)	สูง (๙)

ขั้นตอนที่ ๕ แผนบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ ให้เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงสุดจากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง Risk Control Matrix Assessment ในขั้นตอนที่ ๔ ที่อยู่ในช่องค่าความเสี่ยงระดับสูง หรือค่าเสี่ยงระดับ ๕ หรือ ๖ หรือ ๗ หรือ ๘ หรือ ๙ โดยเฉพาะช่องสูง ๙ ควรเลือกมาทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตก่อนลำดับแรก

จากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตดังกล่าว พบว่า ค่าประเมินความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับ ๒ - ๔ หรืออยู่ในระดับความเสี่ยงต่ำ - ค่อนข้างต่ำ คุณภาพการจัดการอยู่ในระดับดี - พอใช้ การบริหารจัดการความเสี่ยงจะอยู่ในระดับเฝ้าระวัง และทำกิจกรรมบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๖ การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๖ เพื่อติดตามเฝ้าระวัง เป็นการประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารความเสี่ยงของขั้นตอนที่ ๕ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นการสร้างตะแกรงดัก เพื่อเป็นการยืนยันผลการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใด โดยการแยกสถานการณ์เฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตต่อไป ออกเป็น ๓ สี ได้แก่ สีเขียว สีเหลือง สีแดง

ตาราง ๖ ตารางจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง

ขั้นตอนย่อยที่มีความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	แดง
๑. การใช้ทรัพย์สินของทางราชการ (ค่าความเสี่ยงรวม = ๒)	✓		
๒. การบริหารงานบุคคล (ค่าความเสี่ยง = ๒)	✓		
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง (ค่าความเสี่ยง = ๕)		✓	
๔. การตรวจรับงานจ้าง (ค่าความเสี่ยง = ๒)	✓		

สถานะสีเขียว : ไม่เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง ยังไม่ต้องทำกิจกรรมเพิ่ม

สถานะสีเหลือง : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง แต่แก้ไขได้ทันท่วงที ตามมาตรการ นโยบาย โครงการ กิจกรรม เพิ่มขึ้น แผนใช้ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตลดลง ค่าความเสี่ยงรวมไม่เกินระดับ ๖

สถานะสีแดง : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายยังแก้ไขไม่ได้ ควรมีมาตรการ นโยบาย โครงการ กิจกรรมเพิ่มขึ้น แผนใช้ไม่ได้ผล ค่าความเสี่ยงรวมเกินระดับ ๖

สีแดง = เกินกว่าการยอมรับ

สีเหลือง = เกิดขึ้นแล้วแต่ยอมรับได้

สีเขียว = ยังไม่เกิดเฝ้าระวังต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ ๗ จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง แนวทางบริหารจัดการความเสี่ยง

๗.๑ (สถานะสีแดง Red) ค่าระดับความเสี่ยงรวม = ๗,๘ และ ๙ ความเสี่ยงอยู่ในระดับเกินกว่าการยอมรับ ควรมีแผนงาน มาตรการ กิจกรรมบริหารจัดการความเสี่ยงเพิ่มเติม

๗.๒ (สถานะสีเหลือง Yellow) ค่าระดับความเสี่ยงรวม = ๔,๕ และ ๖ ความเสี่ยงอยู่ในระดับเกิดขึ้นแล้วแต่ยอมรับได้ ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม

๗.๓ (สถานะสีเขียว Green) ค่าระดับความเสี่ยงรวม = ๑,๒ และ ๓ ค่าความเสี่ยงรวมอยู่ในระดับยังไม่เกิด ควรเฝ้าระวังต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างวิธีการดูแลและป้องกันการทุจริตในรูปแบบต่างๆ ที่จะช่วยให้การป้องกันการทุจริตผลประโยชน์ทับซ้อน

ตารางที่ ๗ แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงการดำเนินงานที่อาจจะก่อให้เกิดการทุจริต หรือขัดกันระหว่างผลประโยชน์
ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมขององค์บริหารส่วนตำบลไทยอุดม

ประเด็นความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น	ปัจจัยเสี่ยงที่อาจมีผลกระทบ/กระตุ้นให้เกิดการทุจริต	ประเมินระดับความเสี่ยง					มาตรการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการทุจริต	ตัวชี้วัดผลสำเร็จ
			ไม่มี (๐)	ระดับต่ำ (๑-๒)	ค่อนข้างต่ำ (๓-๔)	สูง (๕-๖)	สูงมาก (๗-๘)		
๑. การใช้ทรัพย์สินของทางราชการ	การนำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้โดยไม่ได้อำนาจ	บุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบส่วนของการควบคุมการใช้ทรัพย์สินของทางราชการขาดความระมัดระวัง ไม่มีบัญชีในการควบคุมกำกับ		๒				มีทะเบียนควบคุมบันทึกการใช้งานทุกครั้งให้นำทรัพย์สินทางราชการออกไปใช้ควบคุมกำกับ ดูแลให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินการตามกฎหมายระเบียบอย่างเคร่งครัด	- การร้องเรียนเรื่องการใช้ทรัพย์สินของทางราชการ - ระดับความเสี่ยง
๒. การบริหารงานบุคคล	การรับสมัครคัดเลือกบุคคลากรเป็นพนักงานจ้างไม่เป็นธรรม และไม่โปร่งใส	เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบขาดขั้นตอนในการดำเนินการในการรับสมัคร เช่น ไม่ประชาสัมพันธ์ หรือประกาศตามช่องทางต่างๆ ให้บุคคลทั่วไปรับทราบ			๓			- ดำเนินการประกาศเผยแพร่การรับสมัครตามช่องทางต่างๆ ที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้ามารับทราบตามประกาศ - คัดเลือกบุคคลอย่างเป็นธรรม โดยแต่งตั้งคณะกรรมการทุกด้านที่เกี่ยวข้อง โดยกระทำด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้	- การร้องเรียนเรื่องการบริหารงานบุคคล
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง	จัดซื้อจัดจ้างเลือกซื้อร้านที่ตนเองสนิทหรือเป็นญาติหรือร้านที่คุยได้ง่าย	-ผู้บังคับบัญชา ขาดการควบคุมอย่างใกล้ชิด - ไว้ใจบุคคลกรที่รับผิดชอบการจัดซื้อจัดจ้าง -บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจระบบการจัดซื้อจัดจ้าง			๔			- แต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง - แสดงใบเสนอราคาในการจัดซื้อจัดจ้างแต่ละร้านค้า - จัดบุคลากรที่รับผิดชอบเข้าอบรม	- การร้องเรียนเรื่องจัดซื้อจัดจ้าง - จำนวนร้านค้าที่เข้าร่วมเสนอราคา
๔. การตรวจรับงานจ้าง	การตรวจรับงานไม่เป็นไปตามสัญญาจ้าง	-ผู้บังคับบัญชา ขาดการควบคุมอย่างใกล้ชิด -บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ			๔			- แต่งตั้งคณะกรรมการออกตรวจรับงานเพื่อให้ถูกต้องตามสัญญาจ้าง - จัดบุคลากรเข้าอบรม	- การร้องเรียนเรื่องการตรวจรับงานจ้าง